

การแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทยดำของคนสามระดับอายุ

สุวัฒนา เลี่ยมประวัติ

คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทยดำของคนสามระดับอายุ ใน 4 จังหวัด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี ใช้หน่วยรรถจำนวน 650 หน่วยรรถ แบ่งผู้บอกภาษาเป็น 3 ระดับอายุ ผลการวิจัยพบว่าผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 จะใช้ศัพท์ไทดำมากที่สุดและลดลงในผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 และ 3 ขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 จะใช้ศัพท์อื่นแทนศัพท์ไทดำมากที่สุด และลดลงในผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 และ 1 ชุมชนที่รักษาการใช้ศัพท์ไทดำทั้งสามระดับอายุมากที่สุดคือ ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ชุมชนที่ใช้ศัพท์ไทดำน้อยที่สุดคือ ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ด้านหมวดคำพบว่าหมวดคำถาม คำเชื่อม ลักษณะนาม คำบอกเวลาใช้ศัพท์ไทดำมากที่สุด ส่วนหมวดวัตถุ สถานที่ ใช้ศัพท์อื่นมากที่สุด โดยศัพท์ไทดำจะใช้ในความหมายแคบเข้า และศัพท์อื่นจะในความหมายกว้างออก ทำให้เกิดการสูญเสียศัพท์ไทดำในอนาคต

คำสำคัญ การแปรศัพท์ การแปรตามภูมิภาค คนสามระดับอายุ ไทดำ ลาวโซ่ง

Lexical Variation in Tai Dam among Three Generations

Suwattana Liamprawat

Faculty of Arts, Silpakom University

Abstract

This research aimed to study lexical variation in Tai Dam among 3 generations in 4 provinces, namely Suphanburi, Nakhonpathom, Ratchaburi, and Phetchaburi. In collecting data, the researcher employed 650 semantic units. The informants were divided into 3 generations. It was found that in every area, the first generation used Tai Dam lexical items the most whereas the second and third generations used Tai Dam lexical items the least. Regarding the usage of other lexical items, the third generation used them the most whereas the first and second generations used them the least. Furthermore, it was found that the area where the three generations used Tai Dam lexical items the most was Donmaklua Sub-district, U-thong District, Suphanburi Province. On the other hand, the area where the three generations used Tai Dam lexical items the least was Huayyangton Sub-district, Pakto District, Ratchaburi Province. When comparing semantic groups used by the three generations, it was found that Tai Dam lexical items were used the most as question words, conjunctions, classifiers, and time markers. In contrast, when referring to things and places, other lexical items were mainly used. With respect to semantic variation, meanings of Tai Dam lexical items were narrowed whereas meanings

of other lexical items were widened. This suggested that Tai Dam lexical items could disappear in the future.

Keywords: lexical variation, region variation, three generations, Tai Dam, Lao Song

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความหลากหลายเรื่องชาติพันธุ์ วัฒนธรรม แต่สามารถอาศัยร่วมกันอย่างสงบสุข ปัจจุบันกระแสความเปลี่ยนแปลงทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมจากภายนอกมีอิทธิพลอย่างมากต่อกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงด้านวิถีชีวิต ภาษา และวัฒนธรรมอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ จากอดีตสู่ปัจจุบันชุมชนภาษาไทยในประเทศไทยได้รับผลกระทบจากการพัฒนาประเทศต่างๆ ด้าน ชาวไทยเชื้อสายไทดำจำเป็นต้องสื่อสารด้วยภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาราชการ ภาษาประจำชาติมีบทบาทในการเรียนการสอน ผลกระทบคือคนวัยหนุ่มสาวมักใช้ศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ หรือใช้ร่วมกับภาษาไทยดำ ขณะที่คนวัยทำงานหรือวัยสูงอายุนิยมใช้ศัพท์ไทดำมากกว่า แสดงให้เห็นอิทธิพลของภาษาไทยที่ทำให้พลังชีวิตหรือความมีชีวิต (vitality) ของภาษาไทยดำที่มีผู้พูดเป็นภาษาแม่อยู่นั้นถดถอยลงและคาดว่าอีก 2-3 ช่วงอายุคน ภาษานี้อาจจะอยู่ในภาษาวิกฤต (endangered) หากไม่มีแนวทางฟื้นฟูและอนุรักษ์ภาษาที่ดีพอ

ผู้วิจัยสนใจตัวแปรอายุ เนื่องจากการแปรการใช้ศัพท์เนื่องด้วยปัจจัยอายุ ในภาษาไทยดำจะทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงที่กำลังดำเนินอยู่ (change in progress) ได้ชัดเจนขึ้น ทำให้สามารถประเมินพลังชีวิตของภาษาไทยดำในพื้นที่วิจัยซึ่งจะสัมพันธ์กับการธำรงภาษาและการเปลี่ยนภาษาไทยดำในอนาคตด้วย เนื่องจากบทความวิจัยนี้สรุปมาจากรายงานการวิจัยเรื่อง “การแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทยดำของคนสามระดับอายุ” ของผู้วิจัยซึ่งเป็นโครงการย่อย 1 ใน 5 ของโครงการวิจัยเรื่อง “ชาติพันธุ์: กระบวนทัศน์ใหม่ในการสืบสานภาษาและวัฒนธรรม” สนับสนุนโดยทุนส่งเสริมกลุ่มการวิจัย (เมธีวิจัยอาวุโส 2553) และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ซึ่งกำหนดปัญหาการวิจัยในกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำหรือไทยโชนที่อาศัยใน 4 จังหวัดของภูมิภาคตะวันตก ได้แก่ สุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี เป็นพื้นที่วิจัย เพราะเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีการรวมตัวกันเป็นปึกแผ่น เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง มีอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์อย่างชัดเจนและมีความปรารถนาอันแรงกล้าที่จะสืบสานภาษาและวัฒนธรรมของตนให้อยู่ได้นานที่สุด นอกจากนี้ยังมีอักษรของตนเอง ดังนั้นการเริ่มต้นงานวิจัยกับกลุ่มชาติพันธุ์ไทดำที่มีเจตคติในทางบวกต่อภาษาและวัฒนธรรมของตนนับว่าเป็นต้นทุนสำคัญที่จะทำงานวิจัยนี้ และนำที่ได้แบบอย่างที่ดีสำหรับการทำงานวิจัยกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ ต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่จะศึกษาการแปรการใช้ศัพท์ของกลุ่มชาติพันธุ์เดียว จังหวัดเดียวหรือศึกษาหลายกลุ่มชาติพันธุ์ในพื้นที่เดียว จังหวัดเดียว ดังนั้นเพื่อขยายขอบเขตการศึกษาโดยใช้ตัวแปรอายุให้กว้างขึ้น ผู้วิจัยใคร่ศึกษาการแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทยดำของคนสามระดับอายุในแต่ละพื้นที่ 4 จังหวัด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี โดยนำผลการศึกษาแต่ละจังหวัดมาเปรียบเทียบด้วย

2. สมมุติฐานของการวิจัย

ผู้พูดภาษาไทยดำระดับอายุที่ 1 หรือวัยสูงอายุจะใช้ศัพท์ไทยดำมากกว่าผู้พูดภาษาไทยดำระดับอายุที่ 3 หรือวัยหนุ่มสาว

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ศึกษาเปรียบเทียบการใช้ศัพท์ในภาษาไทยดำของคนสามระดับอายุ โดยแบ่งผู้บอกภาษาเป็น 3 ระดับอายุ คือ ระดับอายุที่ 1 อายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป ระดับอายุที่ 2 อายุตั้งแต่ 45-55 ปี ระดับอายุที่ 3 อายุตั้งแต่ 15-35 ปี

3.2 ศึกษาเปรียบเทียบการใช้ศัพท์ในภาษาไทยดำของคนสามระดับอายุ เฉพาะ 4 จังหวัด 8 จุดเก็บข้อมูล

3.3 ศึกษาเฉพาะ 650 หน่วยอรรถที่ผู้วิจัยได้คัดเลือกเพื่อแสดงให้เห็นการแปรการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุ

4. กรอบความคิดที่ใช้วิจัย

ผู้วิจัยใช้แนวคิดภาษาศาสตร์สังคมเรื่องการแปรของภาษา (language variation) หมายถึงการที่รูปภาษาตั้งแต่ 2 รูปขึ้นไปอาจใช้แทนที่กันได้โดยไม่ทำให้ความหมายแก่นหรือความหมายหลักเปลี่ยนไป รูปในภาษาอาจจะเป็นหน่วยด้านใดก็ได้เช่นการออกเสียง คำศัพท์ และรูปประโยค (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544, น. 18-19) แนวคิดเรื่องการเปลี่ยนแปลงของภาษา (language change) หมายถึงการที่รูปภาษาในภาษาเดียวกันมีลักษณะที่แตกต่างจากเดิมเมื่อกาลเวลาผ่านไปอาจเกิดได้ทั้งเสียง คำและไวยากรณ์ทั้งปัจจัยภายใน (internal factor) คือลักษณะทางภาษาและปัจจัยภายนอก (external factor) คือสิ่งแวดล้อมทางสังคมของผู้ใช้ภาษานั้น ๆ (สรุปจากพิณรัตน์ อัครวัฒน์กุล, 2555, น. 13-74) นอกจากนั้นยังใช้แนวคิดเรื่องการสัมผัสภาษา (language contact) คือกระบวนการที่ภาษา 2 ภาษาหรือหลายภาษามีอิทธิพลต่อกันทำให้เกิดการแทรกแซงภาษา การยืม การสลับภาษาการปนภาษาและการสร้างคำใหม่ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2544, น. 92)

5. วิธีดำเนินงานวิจัย

5.1 สืบหาข้อมูลเบื้องต้นและทดลองเก็บข้อมูล ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจัดทำรายการศัพท์ไทดำดัดแปลงจาก Fippinger & Fippinger (1970) จำนวน 222 หน่วยอรรถ เพื่อทดลองเก็บข้อมูลกับผู้บอกภาษาไทดำในพื้นที่วิจัยและนำมาปรับปรุงแก้ไขต่อไป

5.2 สร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล ผู้วิจัยคัดเลือกหน่วยอรรถ* ที่ใช้เก็บข้อมูลจากเอกสารงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง คือผลงานของพินดา เย็นสมุทร (2524) อัญชุลี บุรณะสิงห์ (2531) สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และกันทิมา วัฒนประเสริฐ (2539) สุนทรินทร์ แสงงาม (2549) Fippinger & Fippinger (1970) Luangthongkum (1992) Baccam et al. (1989)** ผู้วิจัยมีเกณฑ์การคัดเลือกหน่วยอรรถเพื่อจัดทำรายการศัพท์ (Word List) ดังนี้

1) เป็นศัพท์ที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น คำเครือญาติ บุคคลในสังคม คำเรียกอาหาร การกิน คำเรียกพืช ผัก ผลไม้ ธรรมชาติ วัตถุ เครื่องแต่งกาย กิริยาอาการ

2) เป็นหน่วยอรรถที่เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวกับภาษาไทดำใช้รูปศัพท์ต่างจากภาษาไทย กรุงเทพฯ เช่น /ma⁴ hon³/ 'มะละกอ' /sa⁴ la:n⁵ ka:n³ kha:w¹/ 'ใบแมงลัก' /to:¹ ja:² hwan²/ 'จิ้งจก'

3) เป็นรูปศัพท์ที่มีลักษณะของเสียงปฏิกิริยาที่แสดงลักษณะเฉพาะของภาษาไทดำ ส่วนใหญ่จะเป็นศัพท์พื้นฐานเพื่อให้ได้จำนวนหน่วยอรรถที่มากพอที่จะแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของภาษาได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนี้

3.1) เสียงพยัญชนะต้น /ph, th, kh/ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่ใช้อักษรต่ำ <พ, ท, ค> จะมีปฏิกิริยากับเสียง /p, t, k/ ในภาษาไทดำ

3.2) เสียงพยัญชนะต้น /r/ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่ใช้อักษรต่ำ <ร> จะมีปฏิกิริยากับเสียง /l/ ในภาษาไทดำ

3.3) เสียงพยัญชนะต้น /kh/ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ จะมีปฏิกิริยากับเสียง /s/ ในภาษาไทดำบางคำ

3.4) เสียงพยัญชนะต้น /ŋ/ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่ใช้อักษรนำ <หง> จะมีปฏิกิริยากับเสียง /h/ ในภาษาไทดำ

3.5) เสียงพยัญชนะต้น /khr, kh/ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่ใช้อักษร <คร, คล> จะมีปฏิกิริยากับเสียง /c/ ในภาษาไทดำบางคำ

* หน่วยอรรถ (semantic unit) คือ หน่วยความหมายที่ผู้วิจัยได้คัดเลือก 650 หน่วยอรรถเพื่อศึกษาการแปรการใช้ศัพท์ของผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุ แต่ละหน่วยอรรถอาจแทนด้วย 1 ศัพท์หรือมากกว่าก็ได้

** ดูรายชื่อเอกสารงานวิจัยในเอกสารอ้างอิง

3.6) สระเสียงยาวหรือสระประสมที่มีพยัญชนะท้าย /k/ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ จะมีปฏิภาคกับสระเสียงสั้นและพยัญชนะท้าย /ʔ/

3.7) สระ /a/ และพยัญชนะท้าย /j/ ในภาษาไทยกรุงเทพฯ จะมีปฏิภาคกับสระ /aw/ ในภาษาไทยคำ โดยเฉพาะรูปเขียน <-> ในภาษาไทยกรุงเทพฯ

คำที่มีเสียงปฏิภาคในข้อ 3 นี้ ถึงแม้จะมีลักษณะทางสัทศาสตร์คล้ายคลึงกัน แต่เป็นศัพท์ที่สามารถระบุกลุ่มภาษาไทยคำและจัดเป็นศัพท์ไทยคำได้ตามที่ปรากฏในเอกสารงานวิจัย ผู้วิจัยจะเลือกเป็นหน่วยอรรถที่ใช้เก็บข้อมูลเพื่อพิจารณารูปแบบการใช้ศัพท์ด้วย รวบรวมการศัพท์ทั้งหมด 650 หน่วยอรรถ

5.3 การคัดเลือกพื้นที่วิจัย ผู้วิจัยได้คัดเลือกพื้นที่เก็บข้อมูลในภูมิภาคตะวันตกซึ่งมีคนไทยเชื้อสายไทดำอาศัยจำนวนมากพอสมควร เป็นชุมชนที่มีผู้ใช้ภาษานี้ทุกระดับอายุ ตลอดจนเป็นชุมชนที่ธำรงรักษาประเพณีไทดำ ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูล 4 จังหวัด คือ จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี จากนั้นกำหนดจุดเก็บข้อมูลจังหวัดละ 2 จุด โดยใช้งานวิจัย 3 เรื่อง* ที่สำรวจการกระจายตัวของภาษาไทยคำและนำเสนอในรูปแบบของแผนที่ภาษากลุ่มชาติพันธุ์ ดังนี้ ผลงานวิจัยของ สุวัฒน์ เลี่ยมประวัติ (2545) สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ (2547) และสมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ (2554)

จากงานวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยได้กำหนดจุดเก็บข้อมูลทั้ง 4 จังหวัด ๆ ละ 2 จุดเก็บข้อมูลรวม 8 จุดเก็บข้อมูล ดังนี้

หมู่ที่ 11	ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
หมู่ที่ 2,4,6	ตำบลดอนมะนาว อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี
หมู่ที่ 4,5	ตำบลไผ่หูช้าง อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม
หมู่ที่ 6,8	ตำบลดอนพุทรา อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม
หมู่ที่ 1,2	ตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี
หมู่ที่ 1	ตำบลห้วยยางโท อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี
หมู่ที่ 1,2	ตำบลหนองปรัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี
หมู่ที่ 2,4	ตำบลท่าตะคร้อ อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี

* ดูรายชื่อเอกสารงานวิจัยในเอกสารอ้างอิง

5.4 การคัดเลือกผู้บอกภาษา ผู้วิจัยมีเกณฑ์คัดเลือกผู้บอกภาษา ดังนี้

จากจุดเก็บข้อมูล 8 จุด ใช้ผู้บอกภาษาจุดละ 12 คน รวมผู้บอกภาษาทั้งสิ้น 96 คน คุณสมบัติของผู้บอกภาษา คือ

- 1) เป็นผู้ที่เกิดและเติบโตในตำบลที่เก็บข้อมูล และไม่เคยย้ายภูมิลำเนาเกิน 3 ปี
- 2) ใช้ภาษาไทยในชีวิตประจำวัน มีความชำนาญในการใช้ภาษา
- 3) มีอวัยวะในการออกเสียงดี มีประสาทหู ประสาทตาใช้การได้ดีมีไหวพริบและมีเวลาว่างเต็มใจให้เก็บข้อมูล

จากคุณสมบัติของผู้บอกภาษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้แนวคิดเรื่องปัจจัยระดับอายุเพื่อพิจารณาการแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทย ดังนั้นผู้วิจัยจึงแบ่งผู้บอกภาษาเป็น 3 ระดับอายุ โดยเว้นระดับอายุละ 10 ปี เพื่อให้สามารถระบุกลุ่มได้ชัดเจน ทั้งนี้แต่ละระดับอายุจะใช้ผู้บอกภาษาเพศชาย 2 คน เพศหญิง 2 คน ดังนี้

ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1	อายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้สูงอายุ
ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2	อายุตั้งแต่ 45-55 ปี เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มวัยกลางคน
ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3	อายุตั้งแต่ 15-35 ปี เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มวัยรุ่น

5.5 การเก็บข้อมูลสนทนา ผู้วิจัยได้นำรายการศัพท์ (Word List) ที่แก้ไขแล้วจำนวน 650 หน่วยอรรถไปเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษา 8 จุด จาก 4 จังหวัดในพื้นที่วิจัย มีวิธีการเก็บข้อมูลคือ ผู้วิจัยใช้ของจริง แผนภาพ การแสดงกิริยาอาการและการสนทนาโดยผู้วิจัยจะอธิบายความหมายของหน่วยอรรถเพื่อให้ได้ศัพท์ที่ตรงกับคำจากผู้บอกภาษา กรณีที่เป็นคำไวพจน์ เช่น คำถาม คำปฏิเสธ คำช่วยกริยา คำลักษณนาม ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างประโยคภาษาไทยกรุงเทพฯ แล้วให้ผู้บอกภาษาแปลเป็นภาษาไทย ถ้าผู้บอกภาษาแต่ละคนบอกคำที่ใช้แทนหน่วยอรรถนั้นไม่ตรงกัน ผู้วิจัยจะบันทึกการแปรคำนั้น ๆ ด้วย นอกจากนั้นผู้วิจัยจะถามความหมายเพิ่มเติมจากผู้บอกภาษาแล้วออกเสียงคำนั้นตามผู้บอกภาษา จากนั้นจึงบันทึกด้วยสัทอักษรและบันทึกเสียงของผู้บอกภาษาเพื่อเป็นหลักฐานการตรวจสอบภายหลัง

5.6 การวิเคราะห์และเรียบเรียงข้อมูล เมื่อผู้วิจัยเก็บข้อมูลสนทนาทั้ง 8 จุดแล้ว จึงนำข้อมูลมาจัดรูปแบบการแปรการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ผู้วิจัยพบว่าบางหน่วยอรรถมีการใช้มากกว่า 1 คำ* การที่จะทราบว่ามีคำต่าง ๆ เหล่านี้เป็นศัพท์

---

* คำ (word) หมายถึง หน่วยที่มีความหมายแต่ละหน่วยซึ่งใช้แทนหน่วยอรรถนั้น ๆ และยังไม่ได้ผ่านขั้นตอนการวิเคราะห์ศัพท์

** เดียวกันหรือคนละศัพท์ที่มีเกณฑ์การวิเคราะห์คือคำที่ใช้แทนหน่วยอรรถเดียวกันนั้นหากสามารถอธิบายได้ด้วยเกณฑ์การแปรเสียงสระ พยัญชนะที่มีความคล้ายคลึงกันทางสัทศาสตร์ หรือมีพยางค์หลักที่เหมือนกันก็จัดให้เป็นรูปแปรของศัพท์เดียวกัน ยกเว้นกรณีที่คำนั้นสามารถอธิบายได้ด้วยเกณฑ์การแปรเสียง แต่เอกสารงานวิจัยระบุว่าเป็นลักษณะเสียงปฏิกิริยาของภาษาไทยที่ต่างกับภาษากลุ่มอื่น ผู้วิจัยจะจัดเป็น**คนละศัพท์**เช่นเดียวกับคำใดก็ตามที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเกณฑ์ การแปรเสียงหรือหน่วยคำก็จัดเป็น**คนละศัพท์** เมื่อวิเคราะห์แล้วก็นำมาเรียบเรียงเป็นงานวิจัยฉบับสมบูรณ์และบทความวิจัย

6. ผลการวิจัย

การแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทยของคนสามระดับอายุในจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรีและเพชรบุรี ทั้ง 8 จุดเก็บข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยศึกษา 4 ประเด็น คือ 1. การแปรด้านการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุ 2. การแปรด้านรูปศัพท์ของคนสามระดับอายุ 3. การแปรด้านความหมาย 4. การสูญเสียศัพท์และการรักษาศัพท์ไทดำ ดังนี้

6.1 การแปรด้านศัพท์ของคนสามระดับอายุ เมื่อพิจารณาการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุในภาษาไทยดำทั้ง 8 จุดเก็บข้อมูล จากจำนวน 650 หน่วยอรรถ ปรากฏผล ดังนี้

6.1.1 หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์เหมือนกัน หมายถึง หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้ศัพท์เดียวกันหรือรูปแปรของศัพท์เดียวกันสามารถแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบ คือ

ก. การใช้ศัพท์ไทดำ จากการศึกษาทั้ง 8 จุดเก็บข้อมูลพบว่าผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุในอำเภออุ้มถ้อง จังหวัดสุพรรณบุรีใช้ศัพท์ไทดำมากที่สุด จำนวน 377 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 58) รองลงไปคืออำเภอเขาชัยย้อย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 370 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 56.92) อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 361 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 55.53) อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 359 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 55.23) อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 349 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 53.59) อำเภอดอนตูมจำนวน 314 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 48.30) อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 308 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 47.38) และอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 303 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 46.61) ดังตัวอย่างต่อไปนี้**

** ศัพท์ (lexical item) หมายถึง คำ 1 คำ ที่วิเคราะห์แล้วว่าเป็นสมาชิกของหน่วยอรรถ แต่ละศัพท์จะมีรูปแปรหรือไม่ก็ได้

* ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ A แสดงการใช้ศัพท์ไทดำตามที่เอกสารงานวิจัยระบุ ดูข้อ 5.2 สร้างเครื่องมือเก็บข้อมูล

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	A

หน่วยอรรถ	ศัพท์ไทดำ	ระดับอายุที่ 1,2,3
'ทับทิม(ผลไม้)'	/ma ⁴ la: ² /	/ma ⁴ la: ² / (อ.อุ้มทอง)
'ซ้อ'	/ka ⁴ buaŋ ¹ /	/ka ⁴ buaŋ ¹ / (อ.เขาย้อย)
'ชะอม'	/phak ³ na:m ¹ /	/phak ³ na:m ¹ / (อ.สองพี่น้อง)

หน่วยอรรถ	ศัพท์ไทดำ	ระดับอายุที่ 1,2,3
'ขนน'	/ma ⁴ mi: ⁵ /	/ma ⁴ mi: ⁵ / (อ.บางเลน)
'ฟักทอง'	/ma ⁴ luw ³ /	/ma ⁴ luw ³ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)
'ตะไคร้'	/phak ³ cau ⁶ /	/phak ³ cau ⁶ / (อ.ดอนตูม)
'กรรไกรตัดผ้า'	/kew ¹ /	/kew ¹ / (อ.ดำเนินสะดวก)
'คิดถึง'	/ŋam ¹ hot ⁴ /	/ŋam ¹ hot ⁴ / (อ.ปากท่อ)

ข. การใช้ศัพท์อื่น จากการศึกษพบว่าผู้บอกภาษาอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรีใช้ศัพท์อื่นมากที่สุด คือ จำนวน 183 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 28.15) รองลงไปคือ อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 167 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 25.69) อำเภอนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 161 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 24.76) อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 146 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 22.46) อำเภ่อู้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี และอำเภopakท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 136 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 20.92) อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 116 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 17.84) และอำเภอกเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 104 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 16) ดังตัวอย่างต่อไปนี้*

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
B	B	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ไทดำ	ระดับอายุที่ 1,2,3
'จะงอย(ปากนก)'	/bw: ¹ /	/sop ³ nok ⁴ / (อ.ดำเนินสะดวก)
'มะเขือพวง'	/ma ⁴ khwa ¹ cv: ² /	/ma ⁴ khwa ¹ puaŋ ² / (อ.สองพี่น้อง)

* ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ B แสดงรูปแบบการใช้ศัพท์อื่นคือศัพท์ภาษาไทยกลาง ภาษาไทยกรุงเทพฯ ภาษาลาว กลุ่มอื่นหรือศัพท์สร้างใหม่

‘ปู่ย’	/khun ¹ /	/puj ³ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)
‘จิ้น(มะพร้าว)’	/pua ³ bw ³ /	/can ³ / (อ.ดอนตูม)
‘หยวก’	/ta:ŋ ³ /	/jua ⁴ / (อ.อุททอง)
‘จ๊ับ(คนร้าย)’	/pat ³ /	/cap ³ / (อ.ปากท่อ)
‘ขี้ว(ผลไม้)’	/kwin ¹ /	/khua ⁵ / (อ.บางเลน)
‘ของเล่น’	/cuan ⁴ ʔin ¹ /	/khɔŋ ¹ len ⁴ / (อ.เขาย้อย)

ค. การใช้ศัพท์ไทดำร่วมกับศัพท์อื่น จากการศึกษาพบว่าผู้บอกภาษาอำเภอกู่ทอง และอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้ศัพท์ไทดำร่วมกับศัพท์อื่นมากที่สุด จำนวน 10 หน่วยยรรรถ (ร้อยละ 1.53) รองลงไปที่อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 9 หน่วยยรรรถ (ร้อยละ 1.38) อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 6 หน่วยยรรรถ (ร้อยละ 0.92) อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม จำนวน 5 หน่วยยรรรถ (ร้อยละ 0.76) อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี และอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 3 หน่วยยรรรถ (ร้อยละ 0.46) และอำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม จำนวน 2 หน่วยยรรรถ (ร้อยละ 0.30) ดังตัวอย่างต่อไปนี้*

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	A
B	B	B

หน่วยยรรรถ	ศัพท์ไทดำ	ระดับอายุที่ 1,2,3
‘จู้ไฟ’	/lan ¹ faj ² /	/lan ¹ faj ² / /cut ³ faj ² / (อ.อุททอง)
‘พะอง’	/ta ⁴ kə:n ¹ /	/ta ⁴ kə:n ¹ / /ban ¹ daj ³ pha:t ³ / (อ.สองพี่น้อง)
‘ขาว’	/lon ³ /	/lon ³ / /kha:w ¹ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)
‘น้อยหน้า’	/ma ⁴ saj ¹ khiat ³ /	/ma ⁴ saj ¹ khiat ³ / /nɔ: ⁵ nɛ: ⁵ / (อ.ปากท่อ)
‘กึ่งกำ’	/pɔ:m ¹ ta ⁴ kɛ: ¹ /	/pɔ:m ¹ ta ⁴ kɛ: ¹ / /kiŋ ³ ka: ³ / (อ.บางเลน)

* ผู้วิจัยใช้สัญลักษณ์ A แสดงรูปแบบการใช้ศัพท์ไทดำร่วมกับศัพท์อื่น
 B

'แลบ(ฟ้า)'	/mɛ:p ³ /	/mɛ:p ³ /
		/pa ⁴ lap ⁴ luam ⁴ / (อ.ดำเนินสะดวก)
'เด็ด'	/fot ⁴ /	/fot ⁴ /
		/duat ³ / (อ.เขาย้อย)
'ขยะ'	/niŋ ² nia ⁴ /	/niŋ ² nia ⁴ /
		/kha ⁴ ja ⁷ / (อ.ดอนตูม)

6.1.2 หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาทั้งสองระดับอายุใช้ศัพท์เหมือนกัน หมายถึง หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาทั้งสองระดับอายุ ใช้ศัพท์เดียวกันหรือรูปแปรของศัพท์เดียวกัน สามารถแบ่งได้เป็น 6 รูปแบบ ดังนี้

ก. หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2 ใช้ศัพท์ไทดำ ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์อื่น จากการศึกษาพบว่าผู้บอกภาษาอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ใช้จำนวน 89 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 13.69) รองลงไปที่อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ใช้จำนวน 68 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 10.46) อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ใช้จำนวน 56 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 8.61) อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ใช้จำนวน 55 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 8.46) อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ใช้จำนวน 51 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 7.84) อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ใช้จำนวน 39 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 6) อำเภอสองพี่น้องและอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้จำนวน 36 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 5.53) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ไทดำ	ระดับอายุที่ 1,2	ระดับอายุที่ 3
'พันกราม'	/khew ³ kok ³ /	/khew ³ kok ³ /	/khew ³ ka:m ¹ / (อ.ปากท่อ)
'ซึก'	/kim ¹ /	/kim ¹ /	/si:k ¹ / (อ.ดอนตูม)
'สี่'	/lem ⁴ /	/lem ⁴ /	/si: ⁴ / (อ.เขาย้อย)
'ผลิ(ใบ)'	/pon ¹ /	/pon ¹ /	/te ⁷ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)
'เขย่า'	/sak ³ san ³ /	/sak ³ san ³ /	/kha ⁴ jaw ⁴ / (อ.บางเลน)
'หน้าผาก'	/na: ⁵ len ¹ /	/na: ⁵ len ¹ /	/na: ⁵ pha ⁷ / (อ.ดำเนินสะดวก)
'พุดติดอ่าง'	/pa ⁷ ka:ŋ ⁶ /	/pa ⁷ ka:ŋ ⁶ /	/pa ⁷ tit ³ ?a:ŋ ³ / (อ.สองพี่น้อง)
'รก(อวียวะ)'	/swa ⁵ /	/swa ⁵ /	/lok ⁴ / (อ.อู่ทอง)

ข. หน่วยยรรรทที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2,3 ใช้ศัพท์อื่น ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์ไทดำ จากการศึกษาพบว่าผู้บอกภาษาอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ใช้จำนวน 50 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 7.69) รองลงไปคือ อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ใช้จำนวน 25 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 3.84) อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้จำนวน 20 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 3.07) อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ใช้จำนวน 17 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 2.61) อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้จำนวน 12 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 1.84) อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีและอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ใช้จำนวน 11 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 1.69) และอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีใช้จำนวน 10 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 1.53) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	B	B

หน่วยยรรรท	ศัพท์ไทดำ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2,3
'กึ่งกือ'	/to: ¹ bon ⁵ ku: ¹ /	/to: ¹ bon ⁵ ku: ¹ /	/kin ⁵ ku: ¹ / (อ.ดำเนินสะดวก)
'กระดุมเสื่อ'	/ma ⁴ swa ⁵ /	/ma ⁴ swa ⁵ /	/ka ⁴ dum ¹ / (อ.ดอนตูม)
'ปิ่น'	/ʔon ¹ /	/ʔon ¹ /	/pw:n ¹ / (อ.อู่ทอง)
'กระซิบ'	/sa:p ³ /	/sa:p ³ /	/ka ⁴ sip ³ / (อ.ปากท่อ)
'สะพาน'	/khua ¹ /	/khua ¹ /	/sa ⁴ pha:n ² / (อ.สองพี่น้อง)
'ถั่วลิสง'	/thua ³ loʔ ⁴ /	/thua ³ loʔ ⁴ /	/thua ³ khut ⁴ / (อ.เขาย้อย)
'เหยี่ยว'	/to: ¹ ʔi: ¹ lew ¹ /	/to: ¹ ʔi: ¹ lew ¹ /	/to: ¹ jiaw ⁴ / (อ.บางเลน)
'โพรงไม้'	/ko:n ³ maj ⁶ /	/ko:n ³ maj ⁶ /	/pho:ŋ ³ maj ⁶ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)

ค. หน่วยยรรรทที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2,3 ใช้ศัพท์อื่น ในขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์ไทดำและศัพท์อื่น จากการศึกษาพบว่าผู้บอกภาษาอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้จำนวน 27 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 4.15) อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม และอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ใช้จำนวน 19 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 2.92) อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ใช้จำนวน 17 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 2.61) อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ใช้จำนวน 13 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 2) อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรีและอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมใช้จำนวน 9 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 1.38) และอำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้จำนวน 8 หน่วยยรรรท (ร้อยละ 1.23) ดังต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A		
B	B	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ไทดำ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2,3
'แม่เลี้ยง'	/ʔem ¹ mau ³ /	/ʔem ¹ mau ³ / /ʔem ¹ lian ⁶ /	/ʔem ¹ lian ⁶ / (อ.อุ้มทอง)
'วาง'	/pon ¹ /	/pon ¹ / /wa:ŋ ² /	/wa:ŋ ² / (อ.ดอนตูม)
'กระบุง'	/po:j ⁴ /	/po:j ⁴ / /ka ⁴ bun ¹ /	/ka ⁴ bun ¹ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)
'บนบาน'	/khən ¹ /	/khən ¹ / /bon ¹ /	/bon ¹ / (อ.ปากท่อ)
'แซ่(ข้าว)'	/ma: ⁴ /	/ma: ⁴ / /ce: ⁴ /	/ce: ⁴ / (อ.ดำเนินสะดวก)
'แพะ'	/to: ¹ beʔ ³ /	/to: ¹ beʔ ³ / /to: ¹ pheʔ ⁴ /	/pheʔ ⁴ / (อ.เขาย้อย)
'กระรอก'	/to: ¹ hɔʔ ⁴ /	/to: ¹ hɔʔ ⁴ / /to: ¹ ka ⁴ lɔ:k ⁴ /	/to: ¹ ka ⁴ lɔ:k ⁴ / (อ.บางเลน)
'ทัพพี'	/cɔ:ŋ ¹ /	/cɔ:ŋ ¹ / /thap ⁴ phi: ² /	/thap ⁴ phi: ² / (อ.สองพี่น้อง)

ง. หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2 ใช้ศัพท์ไทดำร่วมกับศัพท์อื่น ในขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์อื่น จากการศึกษาพบว่าผู้บอกภาษาอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ใช้จำนวน 27 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 4.15) รองลงไปคืออำเภอดอนตูม จังหวัด นครปฐม จำนวน 26 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 4) อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 22 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 3.36) อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรีและอำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 16 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 2.46) อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 11 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 1.69) อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐมและอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัด ราชบุรี จำนวน 10 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 1.53) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	
B	B	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ไทดำ	ระดับอายุที่ 1,2	ระดับอายุที่ 3
'เปื้อน'	/ʔuaj ³ /	/ʔuaj ³ /	
		/pwan ⁵ /	/pwan ⁵ / (อ.เขาย้อย)
'สมอง'	/ʔɛʔ ³ /	/ʔɛʔ ³ /	
		/sa ⁴ mɔ:ŋ ¹ /	/sa ⁴ mɔ:ŋ ¹ / (อ.ดอนตูม)
'กระท้อน'	/ma ⁴ tɔŋ ⁵ /	/ma ⁴ tɔŋ ⁵ /	
		/ma ⁴ sa ⁴ thɔ:n ⁶ /	/ma ⁴ sa ⁴ thɔ:n ⁶ / (อ.อุ้มทอง)
'เข็น'	/suj ⁴ /	/suj ⁴ /	
		/lun ² /	/lun ² / (อ.สองพี่น้อง)
'เสียม'	/fa:j ² /	/fa:j ² /	
		/law ¹ /	/law ¹ / (อ.ปากท่อ)
'ลูกข่าง'	/ma ⁴ sa:ŋ ³ /	/ma ⁴ sa:ŋ ³ /	
		/ma ⁴ kha:ŋ ³ /	/ma ⁴ kha:ŋ ³ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)
'ร่างกาย'	/to: ¹ khiŋ ² /	/to: ¹ khiŋ ² /	
		/lam ² to: ¹ /	/lam ² to: ¹ / (อ.บางเลน)
'จำ'	/cw: ³ /	/cw: ³ /	
		/cam ¹ /	/cam ¹ / (อ.ดำเนินสะดวก)

จ. หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2,3 ใช้ศัพท์ไทดำร่วมกับศัพท์อื่น ในขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์ไทดำ จากการศึกษาพบว่าผู้บอกภาษาอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ใช้จำนวน 13 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 2) รองลงไปคืออำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ใช้จำนวน 12 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 1.84) อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ใช้จำนวน 11 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 1.69) อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้จำนวน 8 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 1.23) อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้จำนวน 6 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 0.92) อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐมและอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ใช้จำนวน 5 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 0.76) และอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรี ใช้จำนวน 2 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 0.30) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	A
	B	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ไทดำ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2,3
'คอยหา'	/kɔŋ ² /	/kɔŋ ² /	/kɔŋ ² / /khw:j ² / (อ.เขาย้อย)
'จิ้งจก'	/to: ¹ ja: ² hwan ² /	/to: ¹ ja: ² hwan ² /	/to: ¹ ja: ² hwan ² / /ciŋ ⁴ cok ³ / (อ.ปากท่อ)
'กลม'	/mon ² /	/mon ² /	/mon ² / /kom ¹ / (อ.บางเลน)
'เหลียว'	/ŋwa:j ⁶ /	/ŋwa:j ⁶ /	/ŋwa:j ⁶ / /liaw ¹ / (อ.อู่ทอง)
'ตะแกรง'	/sə:ŋ ¹ /	/sə:ŋ ¹ /	/sə:ŋ ¹ / /ta ⁴ kɛ:ŋ ² / (อ.สองพี่น้อง)
'พิน'	/lua ¹ /	/lua ¹ /	/lua ¹ / /fw:n ² / (อ.ดอนตูม)
'สวิง'	/ka ⁴ sa: ¹ /	/ka ⁴ sa: ¹ /	/ka ⁴ sa: ¹ / /sa ⁴ wiŋ ¹ / (อ.ดำเนินสะดวก)
'ว่ายน้'	/lɔ:j ² na:m ⁶ /	/lɔ:j ² na:m ⁶ /	/lɔ:j ² na:m ⁶ / /wa:j ⁵ na:m ⁶ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)

จ. หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2 ใช้ศัพท์ไทดำ ในขณะที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์ไทดำร่วมกับศัพท์อื่น จากการศึกษพบว่าผู้บอกภาษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ใช้จำนวน 39 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 5.53) รองลงไปคืออำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ใช้จำนวน 35 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 5.38) อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี และอำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีใช้จำนวน 26 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 4) อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ใช้จำนวน 22 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 3.38) อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ใช้จำนวน 21 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 3.23) อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้จำนวน 19 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 2.92) และอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้จำนวน 6 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 0.92) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	A
		B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ไทดำ	ระดับอายุที่ 1,2	ระดับอายุที่ 3
'ขี้โคลน'	/khi: ⁵ pon ² /	/khi: ⁵ pon ² /	/khi: ⁵ pon ² / /khi: ⁵ kho:n ² / (อ.บางเลน)
'ไผเราะ'	/muan ⁴ /	/muan ⁴ /	/muan ⁴ / /sa ⁴ nuk ³ / (อ.เขาย้อย)
'ชาว่อน'	/kok ³ kha: ³ /	/kok ³ kha: ³ /	/kok ³ kha: ³ / /kha: ³ ʔw:n ³ / (อ.ปากท่อ)
'เปล'	/ʔu: ³ /	/ʔu: ³ /	/ʔu: ³ / /pe: ¹ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)
'คราด'	/ba:n ¹ sa:n ⁵ /	/ba:n ¹ sa:n ⁵ /	/ba:n ¹ sa:n ⁵ / /kha:t ⁴ / (อ.ดำเนินสะดวก)
'มุ้ง'	/pha: ⁵ jan ¹ /	/pha: ⁵ jan ¹ /	/pha: ⁵ jan ¹ / /muŋ ⁶ / (อ.ดอนตูม)
'ท้ายทอย'	/kam ¹ lon ⁴ /	/kam ¹ lon ⁴ /	/kam ¹ lon ⁴ / /tha:j ⁶ tho:j ² / (อ.สองพี่น้อง)
'มะเขือเทศ'	/ma ⁴ man ² /	/ma ⁴ man ² /	/ma ⁴ man ² / /ma ⁴ khwa ¹ the:t ⁴ / (อ.อู่ทอง)

6.1.3 หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุใช้ต่างกัน หมายถึง หน่วยอรรถที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์ไทดำ ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 ใช้ศัพท์ไทดำร่วมกับศัพท์อื่น ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์อื่นเท่านั้น จากการศึกษาพบว่าผู้บอกภาษาอำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม ใช้จำนวน 39 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 1.38) รองลงไปที่อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี ใช้จำนวน 28 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 4.30) อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ใช้จำนวน 24 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 3.69) อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ใช้จำนวน 22 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 3.38) อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ใช้จำนวน 17 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 2.61) อำเภอสองพี่น้อง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้จำนวน 15 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 2.30) อำเภอหนองหญ้าปล้อง จังหวัดเพชรบุรีและอำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ใช้จำนวน 8 หน่วยอรรถ (ร้อยละ 1.23) ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
A	A	
	B	B

หน่วยอรรถ	ศัพท์ไทดำ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
'หนอน'	/to: ¹ buŋ ⁵ /	/to: ¹ buŋ ⁵ /	/to: ¹ buŋ ⁵ / /to: ¹ ɲv:n ¹ /	/to: ¹ ɲv:n ¹ / (อ.บางเลน)
'ใคร'	/phaw ¹ /	/phaw ¹ /	/phaw ¹ / /khaj ² /	/khaj ² / (อ.ปากทอ)
'สะบัก'	/pɛn ⁵ laj ³ /	/pɛn ⁵ laj ³ /	/pɛn ⁵ laj ³ / /sa ⁴ bak ³ /	/sa ⁴ bak ³ / (อ.ดอนตูม)
'สับประรด'	/ma ⁴ nat ⁴ /	/ma ⁴ nat ⁴ /	/ma ⁴ nat ⁴ / /som ⁵ ma ⁴ lot ⁴ /	/som ⁵ ma ⁴ lot ⁴ / (อ.เขาย้อย)
'เลือดกำเดา'	/ma ⁴ nat ⁴ /	/ma ⁴ nat ⁴ /	/ma ⁴ nat ⁴ / /luat ⁴ ka ¹ daw ¹ //luat ⁴ kam ¹ daw ¹ /	/luat ⁴ kam ¹ daw ¹ / (อ.ดำเนินสะดวก)
'ล้าง(หน้า)'	/suaj ⁴ /	/suaj ⁴ /	/suaj ⁴ / /la:ŋ ⁶ /	/la:ŋ ⁶ / (อ.สองพี่น้อง)
'ปลัก'	/buaʔ ³ /	/buaʔ ³ /	/buaʔ ³ / /pak ³ /	/pak ³ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)
'ซัด'	/ma:n ⁵ /	/ma:n ⁵ /	/ma:n ⁵ / /si:t ³ /	/si:t ³ / (อ.อุททอง)

จะเห็นได้ว่าจากจำนวน 650 หน่วยอรรถ ผู้บอกภาษาไทดำทั้งสามระดับอายุในจุดเก็บข้อมูลทั้ง 8 จุด มีรูปแบบการใช้ศัพท์ 10 รูปแบบเหมือนกัน ต่างกันที่ความถี่ของการใช้แต่ละรูปแบบ ดังตารางสรุปต่อไปนี้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบรูปแบบการใช้ศัพท์และจำนวนหน่วยอรรถในภาษาไทยคำ
 ของคนสามระดับอายุทั้ง 8 จุดเก็บข้อมูล

รูปแบบ / พื้นที่	อุทอง	สองพี่น้อง	บางเลน	ดอนตูม	ดำเนิน สะดวก	ปากท่อ	เขาย้อย	หนอง หญ้า ปล้อง
A A A	377	361	359	314	308	303	370	349
B B B	136	167	116	146	183	136	104	161
A A A B B B	10	10	5	2	3	6	3	9
A A B	36	36	51	68	39	89	56	55
A B B	20	12	11	25	50	17	11	10
A B B B	27	8	9	19	13	17	9	19
A A B B B	22	16	10	26	10	16	27	11
A A A B B	8	6	11	5	5	12	13	2
A A A B	6	19	39	21	22	26	35	26
A A B B	8	15	39	24	17	28	22	8

เมื่อพิจารณาการใช้ศัพท์ที่สัมพันธ์กับระดับอายุทั้ง 8 จุดเก็บข้อมูลพบว่า ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ทุกจุดเก็บข้อมูล ยังคงใช้ศัพท์ไทดำ (A) ก่อนข้างมากเฉลี่ยร้อยละ 71.99 ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 ใช้ศัพท์ไทดำเฉลี่ยร้อยละ 65.55 แสดงว่ายังมีจุดเก็บข้อมูลใดที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 และ 2 ใช้ศัพท์ไทดำต่ำกว่าร้อยละ 50 เมื่อพิจารณาการใช้ศัพท์ไทดำ (A) ของผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 พบว่ามีจำนวนลดลงเฉลี่ยร้อยละ 52.72 บางจุดเก็บข้อมูลใช้ศัพท์ไทดำไม่ถึงร้อยละ 50 เช่น ตำบลดอนพุทรา อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม ตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ตำบลหนองปรัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี แม้ว่าผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 และ 2 จะใช้ศัพท์ไทดำก่อนข้างมาก แต่ดูเหมือนว่าผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ในชุมชนดังกล่าวใช้ศัพท์ไทดำลดลงอย่างรวดเร็ว ชุมชนภาษาที่ยังคงใช้ศัพท์ไทดำไม่ทิ้งช่วงห่างกันนัก ได้แก่ ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออุทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 รักษาศัพท์ไทดำได้

สูงสุดใน 8 จุดเก็บข้อมูลแสดงให้เห็นความรู้ในภาษาไทยคำและการธำรงรักษาภาษาที่เข้มแข็ง
 ดังตาราง

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบการใช้ศัพท์ที่สัมพันธ์กับระดับอายุทั้ง 8 จุดเก็บข้อมูล

ระดับอายุ การใช้ ศัพท์ พื้นที่	ระดับอายุที่ 1			ระดับอายุที่ 2			ระดับอายุที่ 3		
	A (%)	A (%) B	B (%)	A (%)	A (%) B	B (%)	A (%)	A (%) B	B (%)
อยู่ทอง	455 70%	59 9.07%	136 20.92%	419 64.46%	48 7.38%	183 28.15%	377 58%	24 3.69%	249 38.3%
สองพี่น้อง	449 69.07%	34 5.23%	167 25.69%	416 64%	47 7.23%	187 28.76%	361 55.53%	35 5.38%	254 39.07%
บางเลน	510 78.46%	24 3.69%	116 17.84%	449 69.07%	65 10%	136 20.92%	359 55.23%	55 8.46%	236 36.3%
ดอนตูม	457 70.3%	47 7.23%	146 22.46%	403 62%	57 8.76%	190 29.23%	314 48.3%	28 4.3%	308 47.38%
ดำเนิน สะดวก	441 67.84%	26 4%	183 28.15%	369 56.76%	35 5.38%	246 37.84%	308 47.38%	30 4.61%	312 48%
ปากท่อ	475 73.07%	39 6%	136 20.92%	418 64.3%	62 9.53%	170 26.15%	303 46.61%	44 6.76%	303 46.61%
เขาย้อย	507 78%	39 6%	104 16%	461 70.62%	65 10%	124 19.07%	370 56.92%	51 7.84%	229 35.23%
หนองหญ้า ปล้อง	450 69.25%	39 6%	161 24.76%	431 66.3%	30 4.61%	189 29%	350 53.84%	37 5.69%	263 40.46%
เจ็ลย	71.99	5.90	22.09	65.55	7.86	27.39	52.10	5.84	41.41

6.2. การแปรด้านรูปศัพท์ของคนสามระดับอายุ แบ่งการศึกษา 2 ประเด็นดังนี้

6.2.1 การแปรด้านรูปศัพท์ของศัพท์ไทดำ หมายถึง การใช้ศัพท์ภาษาไทยคำของผู้บอกภาษาแต่ละระดับอายุหรือระดับอายุเดียวกันที่มีมากกว่า 1 รูปแปร รูปแปรนั้นเกิดจากการตัด การเพิ่ม หรือการเปลี่ยนบางพยางค์ โดยพยางค์ที่แสดงความหมายหลักยังคงเดิม การพิจารณาว่าศัพท์ที่ผู้บอกภาษาแต่ละระดับอายุใช้นั้นเป็นการตัด การเพิ่ม หรือการเปลี่ยนบางพยางค์ให้ มีลักษณะต่างกับศัพท์ไทดำ ผู้วิจัยพิจารณาจากรูปศัพท์ภาษาไทยคำตามที่เอกสารงานวิจัยระบุไว้ ก่อนแล้วจึงจัดประเภทของการเปลี่ยนแปลง เช่น

หน่วยอรรถ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
'คางคก'	/to: ¹ ka ⁴ tu: ¹ / ศัพท์ไทดำใช้	/ka ⁴ tu: ¹ / /to: ¹ ka ⁴ tu: ¹ /	/ta ¹ tu: ¹ / (อ.อุ้มทอง)
หน่วยอรรถ	ระดับอายุที่ 1,2,3		
'ปลาไหล'	/to: ¹ pa: ¹ jian ³ ~ to: ¹ jian ³ /* (อ.สองพี่น้อง) ศัพท์ไทดำใช้	/to: ¹ pa: ¹ jian ³ /	
'โกหก'	/bew ⁵ ~ khi: ⁵ bew ⁵ / (อ.บางเลน) ศัพท์ไทดำใช้	/bew ⁵ /	
'ที่ไหน'	/ka ¹ law ² ~ bon ³ law ² / (อ.เขาย้อย) ศัพท์ไทดำใช้	/ka ¹ law ² /	
หน่วยอรรถ	ระดับอายุที่ 1,2	ระดับอายุที่ 3	
'ข้าวโพด'	/khaw ⁵ li: ² / ศัพท์ไทดำใช้	/khaw ⁵ sa: ¹ li: ² / (อ.ดอนตูม) /khaw ⁵ li: ² /	
'น้อยหน่า'	/ma ⁴ saj ¹ khiat ³ / ศัพท์ไทดำใช้	/ma ⁴ khiat ³ / (อ.ดำเนินสะดวก) /ma ⁴ saj ¹ khiat ³ /	
'ผ้าขี้ริ้ว'	/pha: ⁵ ha: ⁶ / ศัพท์ไทดำใช้	/pha: ⁵ khi: ⁵ ha: ⁶ / (อ.ปากท่อ) /pha: ⁵ ha: ⁶ /	
'ร่ม'	/kan ³ hom ⁴ / ศัพท์ไทดำใช้	/hom ⁴ / (อ.หนองหญ้าปล้อง) /kan ³ hom ⁴ /	

6.2.2 การแปรด้านรูปศัพท์ของศัพท์อื่น หมายถึง การใช้รูปแปรของศัพท์อื่น ได้แก่ ภาษาไทยกรุงเทพฯ ภาษาไทยถิ่นกลาง ภาษาลาวกลุ่มอื่นหรือการสร้างศัพท์ใหม่ที่ปรากฏใช้ในผู้บอกภาษาทั้งสามระดับอายุ รูปแปรนี้อาจเกิดจากการตัด การเพิ่มหรือการเปลี่ยนบางพยางค์โดยพยางค์ที่แสดงความหมายหลักยังคงเดิม เช่น

หน่วยอรรถ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2,3
'ของข้าว'	/ʔi: ¹ ŋa:w ⁶ / ศัพท์ไทดำใช้ /pa: ⁶ kho: ¹ / ส่วนการใช้ศัพท์อื่นคือ /ʔi: ¹ ŋa:w ⁶ /	/ŋa:w ⁶ / (อ.อุ้มทอง)

เป็นการสร้างศัพท์ใหม่โดยใช้ /ŋa:w⁶/ เป็นศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ และเพิ่มคำว่า /ʔi:¹/

* สัญลักษณ์ ~ แสดงการแปร

หน่วยอรรถ	ระดับอายุที่ 1,2	ระดับอายุที่ 3
‘เบิบ(ข้าว)’	/maw ⁶ kha:w ⁶ /	/kin ¹ kha:w ⁶ / (อ.บางเลน)
	ศัพท์ไทดำใช้ /ɲw:n ² / ส่วนการใช้ศัพท์อื่นคือ /maw ⁶ kha:w ⁶ / เป็นการสร้างศัพท์ใหม่ /kin ¹ kha:w ⁶ / เป็นศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ	
‘แตงไทย’	/ma ⁴ te:ŋ ¹ thaj ² /	/te:ŋ ¹ thaj ² / (อ.ดอนตูม)
	ศัพท์ไทดำใช้ /ma ⁴ te:ŋ ¹ la:j ² / ส่วนการใช้ศัพท์อื่นคือ /ma ⁴ te:ŋ ¹ thaj ² / เป็นการสร้างศัพท์ใหม่ /te:ŋ ¹ thaj ² / เป็นศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ และเพิ่มคำว่า /ma ⁴ /	
‘ปลาเนื้ออ่อน’	/pa: ¹ nwa ⁶ ʋo:n ³ /	/pa: ¹ nwa ⁶ nim ⁴ / (อ.เขาย้อย)
	ศัพท์ไทดำใช้ /to: ¹ pa: ¹ swam ¹ / ส่วนการใช้ศัพท์อื่นคือ /pa: ¹ nwa ⁶ ʋo:n ³ / เป็นศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ /pa: ¹ nwa ⁶ nim ⁴ / เป็นการสร้างศัพท์ใหม่	
‘แม่เลี้ยง’	/ʋem ¹ lian ⁶ /	/me: ⁴ lian ⁶ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)
	ศัพท์ไทดำใช้ /ʋem ¹ mau ³ / ส่วนการใช้ศัพท์อื่นคือ /ʋem ¹ lian ⁶ / เป็นการสร้างศัพท์ใหม่ โดยตัดคำว่า /lian ⁶ / จากภาษาไทยกรุงเทพฯ /me: ⁴ lian ⁶ / ประสมกับ /ʋem ¹ / ‘แม่’ ภาษาไทดำ	
หน่วยอรรถ	ระดับอายุที่ 2	ระดับอายุที่ 3
‘ส้มโอ’	/som ⁵ puk ¹ /	/som ⁵ ʋo: ¹ / (อ.สองพี่น้อง)
	ศัพท์ไทดำใช้ /ma ⁴ puk ¹ / ส่วนการใช้ศัพท์อื่นคือ /som ⁵ puk ¹ / เป็นการสร้างศัพท์ใหม่ โดยตัดคำว่า /som ⁵ / จากศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ /som ⁵ ʋo: ¹ / ประสมกับคำว่า /puk ¹ / ภาษาไทดำ	
‘เกลือ’	/kian ⁵ /	/khi: ⁵ kian ⁵ / (อ.ดำเนินสะดวก)
	ศัพท์ไทดำใช้ /kiaʋ ⁵ / ส่วนการใช้ศัพท์อื่นคือ /kian ⁵ / และ /khi: ⁵ kian ⁵ / เป็นศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ ที่แปรเสียงสระ	
หน่วยอรรถ	ระดับอายุที่ 1	ระดับอายุที่ 2
‘จะงอย(ปากนก)’	/pa:j ¹ sop ³ /	/hu: ¹ sop ³ / (อ.ปากท่อ)
	ศัพท์ไทดำใช้ /bo: ¹ / ส่วนการใช้ศัพท์อื่นคือ /pa:j ¹ sop ³ / และ /hu: ¹ sop ³ / เป็นการแปรของการสร้างศัพท์ใหม่ ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 จะใช้ศัพท์ภาษาไทยกรุงเทพฯ คือ /ca ⁴ ɲw:j ² /	

6.3. การแปรด้านความหมาย

ผู้วิจัยพบการแปรความหมายของบางศัพท์ ดังนี้

6.3.1 การแปรด้านความหมายกว้างออก (widening) หมายถึง ผู้บอกภาษาระดับอายุหนึ่งใช้ในความหมายแคบ แต่ผู้บอกภาษาระดับอายุต่อมาใช้ในความหมายกว้างกว่าเดิมมักเกิดกับศัพท์อื่น เช่น

'กระท้อน'	/ma ⁴ sa ⁴ tho:n ⁶ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2 หมายถึง กระท้อนลูกใหญ่ หากเป็นลูกเล็กพันธุ์พื้นเมือง ใช้ว่า /ma ⁴ toŋ ⁵ / ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์ /ma ⁴ sa ⁴ tho:n ⁶ / หมายถึง กระท้อนทั้งลูกเล็กและลูกใหญ่ (อ.อุ้งทอง)
'วัก'	/wak ⁴ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2 หมายถึง การใช้มือวักน้ำ หากใช้อุปกรณ์วักน้ำ จะเรียกว่า /soʔ ³ / ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์ /wak ⁴ / หมายถึง การใช้มือหรืออุปกรณ์วักน้ำ (อ.สองพี่น้อง)
'คลอง'	/khlo:n ² /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 หมายถึง ลำคลองที่ใช้เรือสัญจร ถ้าเป็นคลองเล็กๆ ที่ขุดเพื่อตักน้ำใช้รดสวนผลไม้ สวนผัก ใช้ว่า /hoŋ ⁴ mwaŋ ¹ / ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2,3 ใช้ศัพท์ /khlo:n ² / หมายถึง ลำคลองที่ใช้เรือสัญจรหรือคลองเล็กๆ ที่ขุดเพื่อตักน้ำรดสวนก็ได้ (อ.บางเลน)
'รก'	/swa ⁵ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2 หมายถึง รกของคน หากเป็นรกของสัตว์ ใช้ว่า /hok ⁴ / ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์ /swa ⁵ / หมายถึง รกของคนหรือสัตว์ (อ.ดอนตูม)
'สะพาน'	/sa ⁴ pha:n ² /*	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 หมายถึง สะพานข้ามคลองใหญ่ หากเป็นสะพานไม้พาดข้ามคลองทำน้ำเล็กๆ ใช้ว่า /khuə ¹ / ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์ /sa ⁴ pha:n ² / หมายถึง สะพานทุกชนิด (อ.ดำเนินสะดวก)

* ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ว่า /khuə¹/ 'สะพาน'

‘กลม’	/kom ³ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 หมายถึง วัตถุกลมแต่แบน หากกลมทุกส่วนเป็นทรงกลมเรียกว่า /mon ² / ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2,3 ใช้ศัพท์ /kom ³ / หมายถึง วัตถุกลมแบนหรือทรงกลมทุกส่วนก็ได้ (อ.ปากท่อ)
‘โผล่’	/pho: ³ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2 หมายถึง การโผล่ออกมาให้เห็นทั้งตัว หากโผล่แค่อวัยวะบางส่วน เช่น มือ เท้า หน้า ใช้ว่า /men ² / ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์ /pho: ³ / หมายถึง การออกมาให้เห็นทั้งตัวหรืออวัยวะบางส่วน (อ.เขาย้อย)
‘บนบาน’	/bon ¹ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2 หมายถึง การบนบานใช้กับคนทั่วไป หากคนทรงบนบานใช้ว่า /khən ¹ / ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์ /bon ¹ / หมายถึง การบนบานใช้กับคนทั่วไปหรือคนทรง (อ.หนองหญ้าปล้อง)

6.3.2 การแปรความหมายแคบเข้า (narrowing) หมายถึง ผู้บอกภาษาระดับอายุหนึ่งใช้ในความหมายกว้าง แต่ผู้บอกภาษาระดับอายุต่อมาใช้ในความหมายแคบกว่าเดิม มักเกิดกับศัพท์ไทดำ เช่น

‘ผึ้ง’	/to: ¹ mim ⁶ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2 หมายถึง ผึ้งทุกชนิด ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 หมายถึง ผึ้งตัวเล็ก หากเป็นผึ้งตัวใหญ่ใช้ว่า /phwŋ ⁶ / (อ.อุ้มทอง)
‘ปิ่นปักผม’	/maj ⁶ khat ³ kaw ⁵ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 หมายถึง ปิ่นปักผมทั้งของไทดำและกลุ่มชาติพันธุ์อื่น ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2,3 หมายถึง ปิ่นปักผมเฉพาะแบบของไทดำ มีทรงงอ ปลายแหลม 2 ข้าง ส่วนปิ่นปักผมของกลุ่มชาติพันธุ์อื่นที่มีทรงตรง ปลายแหลมข้างเดียวใช้ว่า /pin ³ / (อ.สองพี่น้อง)

'กระดุม'	/ma ⁴ swa ⁵ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2 หมายถึง กระดุมเสื่อทั่วไป ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 หมายถึง กระดุมเงินของไทดำเท่านั้น หากเป็นกระดุมสมัยใหม่ทำด้วยพลาสติก โลหะอื่น ๆ ใช้ว่า /ka ⁴ dum ¹ / (อ.บางเลน)
'ร้องเพลง'	/khap ³ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 หมายถึง การร้องเพลงทุกประเภท ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 หมายถึง การร้องเพลงเฉพาะเพลงไทดำ เช่น ขับสายแปง หากร้องเพลงสมัยใหม่จะใช้ว่า /lɔːŋ ⁶ /* (อ.ดอนตูม)
'หอม'	/hɔm ¹ bua ³ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 หมายถึง หัวหอมและต้นหอม ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 หมายถึง หัวหอม หากเป็นต้นหอมใช้ว่า /ton ⁵ hɔːm ¹ /* (อ.ดำเนินสะดวก)
'กำไล'	/pɔʔ ³ kheːn ¹ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 หมายถึง กำไลทุกประเภท ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 หมายถึง กำไลเงินขดเป็นวงกลมแบบไทดำ ปลายทั้งสองข้างไม่เชื่อมกัน หากเป็นกำไลสมัยใหม่ใช้ว่า /kam ¹ laj ² / (อ.ปากท่อ)
'สนุก'	/muan ⁴ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 สนุกสนาน ไพเราะ ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 หมายถึง ไพเราะ เช่นเสียงเพลงหรือคำพูด หากมีการแสดงจะใช้ว่า /sa ⁴ nuk ⁴ /** (อ.เขาย้อย)
'สมอง'	/ʔɛʔ ¹ /	ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1,2,3 หมายถึง สมองคนหรือสัตว์ ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 บางคนหมายถึง สมองสัตว์ถ้าเป็นสมองคนใช้ว่า /sa ⁴ mɔːŋ ¹ / (อ.หนองหญ้าปล้อง)

* ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ว่า /lɔːŋ⁶/ หมายถึง การร้องเพลงทุกประเภททั้งของไทดำและสมัยใหม่

* ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ว่า /hɔːm¹/ หมายถึง หัวหอม หากเป็นต้นหอมใช้ว่า /ton⁵ hɔːm¹/

** ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 จะใช้ /sa⁴ nuk⁴/ ทั้งคำพูดและการแสดง

6.4 การสูญเสียศัพท์และการรักษาศัพท์ไทดำ ผู้วิจัยได้จำแนกหน่วยอรรถ 650 หน่วยอรรถ เป็น 9 หมวดศัพท์ ได้แก่ 1. หมวดของกิน รสชาติ 2. หมวดสัตว์ 3. หมวดอวัยวะ ชื่อโรค 4. หมวดธรรมชาติ 5. หมวดวัตถุสถานที่ 6. หมวดบุคคล การงาน 7. หมวดการแต่งกาย ผ้า แร่ธาตุ 8. หมวดคำถาม คำเชื่อม คำลักษณะนาม คำบอกเวลา 9. หมวดกิริยา ขยายกิริยา แบ่งการศึกษาเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

6.4.1 การสูญเสียศัพท์ ผลการเปรียบเทียบรูปแบบ B B B คือการใช้ศัพท์อื่นแทนศัพท์ไทดำทุกระดับอายุที่สัมพันธ์กับหมวดศัพท์นั้น ผู้วิจัยพบว่าหมวดวัตถุ สถานที่ ผู้บอกภาษาเกือบทุกจุดเก็บข้อมูลใช้ศัพท์อื่นมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 34.06 รองลงไปที่หมวดการแต่งกาย อาจเป็นเพราะ ปัจจุบันสังคมของคนไทยเชื้อสายไทดำเปลี่ยนไปมากเนื่องด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีการประดิษฐ์สิ่งของแบบใหม่ เปลี่ยนวัตถุดิบการผลิต เช่น ใช้พลาสติกแทนเครื่องจักสานแต่เดิม หรือมีรูปทรง สีสนับเปลี่ยนไป คนในชุมชนจึงใช้ศัพท์อื่นเรียกวัตถุชิ้นนั้นแทน เช่น ศัพท์ไทดำ /lok⁴/ ‘ชะลอมใส่ไก่’ ใช้ว่า /sa⁴ lo:m² ~ cha⁴ lo:m²/ เป็นศัพท์ไทยกลาง คำว่า /kup³/ ‘งอบ’ จะใช้ว่า /mua³/ เป็นศัพท์ไทยกลางที่ปรับเสียงพยัญชนะท้ายจาก /-k/ เป็น /-ʔ/ เพื่อให้เข้ากับระบบเสียงในภาษาไทยดำ

อีกหมวดศัพท์หนึ่งที่น่าสนใจคือ หมวดการแต่งกาย ผ้า แร่ธาตุ ที่มีการใช้ศัพท์อื่นเป็นจำนวนมาก รองลงมาเฉลี่ยร้อยละ 28.75 เนื่องจากในชีวิตประจำวันผู้คนในชุมชนไม่ได้แต่งกายแบบไทดำ ยกเว้นมีพิธีกรรม หรือวันสำคัญทางศาสนาหรือประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้น เช่น ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2, 3 จะใช้ศัพท์ /khem¹ khat³/ ‘เข็มขัด’ แทนศัพท์ไทดำคือ /sa:j¹ ʔe:w¹/ เป็นผ้าคล้ายใส่ไก่ผูกเอว ใช้ศัพท์ /ka⁴ paw¹/ ‘กระเป๋ากว้าง’ แทนศัพท์ไทดำคือ /taj¹/ เป็นกระเป๋ากว้างผูกเอว หรือใช้ศัพท์ /sa⁴ baj¹/ ‘สไบ’ แทนศัพท์ไทดำ คือ /pha:⁵ piaw¹/ เป็นต้น

6.4.2 การสูญเสียศัพท์ไทดำ ผลการเปรียบเทียบรูปแบบ A A A คือ การใช้ศัพท์ไทดำทุกระดับอายุที่สัมพันธ์กับหมวดศัพท์นั้น ผู้วิจัยพบว่าหมวดคำถาม คำเชื่อม คำลักษณะนาม คำบอกเวลา ผู้บอกภาษาเกือบทุกชุมชนรักษาศัพท์ไทดำไว้ได้มากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 79.6 อาจเป็นเพราะหมวดศัพท์ดังกล่าวเป็นคำไวยากรณ์ มักใช้ระดับประโยค เป็นนามธรรมเปลี่ยนแปลงช้า การยืมคำกระทำได้ค่อนข้างยาก ตัวอย่างศัพท์ /sw:⁴ le:²/ ‘อย่างไร’ มักใช้ในประโยค เช่น /ʔet³ sw:⁴ le:²/ ‘ทำอย่างไร’ ศัพท์ /to:¹ saŋ¹ ~ ta⁴ saŋ¹/ ‘อะไร’ เช่น /ci:⁶ to:¹ saŋ¹/ ‘นี่อะไร’ ศัพท์ /ka⁴ law²/ ‘ที่ไหน’ เช่น /ci³ paj¹ ka⁴ law² ~ ci³ paj¹ ka⁴ law² le:²/ ‘จะไปไหน ~ จะไปไหนล่ะ’ รองลงมาคือ หมวดศัพท์บุคคล การงาน โดยเฉพาะคำเครือญาติที่ยังใช้ศัพท์ไทดำค่อนข้างมาก อาจเป็นเพราะชุมชนไทดำมีวัฒนธรรม ประเพณีการรวมกลุ่มที่เหนียวแน่น มีการพบปะระหว่างเครือญาติอยู่เสมอ เช่น การนับถือผีบรรพบุรุษ พิธีเสนเรือน อีกทั้งการแต่งงาน

ข้ามกลุ่มของคนระดับอายุที่ 1 และ 2 ยังมีไม่มากนัก ตัวอย่างศัพท์ที่ยังคงรักษาไว้ทุกพื้นที่วิจัย เช่น /ʔa:j⁵/ 'พ่อ' /ʔem¹/ 'แม่' /mɛ:⁴ ja:⁴/ 'แม่ผิว' /pi:³ ʔuə:⁵/ 'พี่' /ʔem¹ ʔu:¹/ 'ย่า' /luʔ⁴/ 'ลูก' /luʔ⁴ khwəj¹/ 'ลูกเขย' เป็นต้น หมวดศัพท์ที่ใช้ศัพท์ไทดำน้อยที่สุดคือ หมวดวัตถุ สถานที่ เฉลี่ยร้อยละ 39.46 รองลงไป คือ หมวดการแต่งกาย ผ้า แร่ธาตุ

7. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “การแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทยของคนสามระดับอายุ” ในพื้นที่ 4 จังหวัดของภูมิภาคตะวันตก คือ จังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรีและเพชรบุรีโดยมีจุดเก็บข้อมูลจังหวัดละ 2 จุด รวม 8 จุดเก็บข้อมูลนั้น ผลการวิจัยสรุปว่าทุกจุดเก็บข้อมูลมีรูปแบบการใช้ศัพท์ 3 ประเภท 10 รูปแบบ

เมื่อพิจารณารูปแบบการใช้ศัพท์ แบบ A A A ซึ่งสะท้อนให้เห็นความเข้มแข็งในการธำรงรักษาศัพท์ไทดำสรุปว่าชุมชนภาษาไทยดำ ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรีรักษาการใช้ศัพท์ไทดำทุกระดับอายุมากที่สุดจำนวน 377 หน่วยยรรรถ ส่วนชุมชนที่รักษาศัพท์ไทดำทุกระดับอายุน้อยที่สุดได้แก่ ตำบลห้วยยางโพน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี จำนวน 303 หน่วยยรรรถ (ดังตารางที่ 1) ด้านการใช้รูปแบบ B B B คือใช้ศัพท์อื่นแทนศัพท์ไทดำทุกระดับอายุนั้นแสดงให้เห็นการสัมผัสภาษา ในระดับที่ไม่เท่ากัน แต่ละพื้นที่วิจัยซึ่งเป็นผลจากนโยบายทางการเมือง การปกครอง การศึกษาในฐานะที่เป็นพลเมืองไทยอาศัยในประเทศไทยกลายเป็นชาวไทยเชื้อสายไทดำที่รู้หลายภาษา ผู้บอกภาษาทุกคนจึงยืมศัพท์ (lexical borrowing) และปนภาษา (code mixing) อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ ผลการวิจัยพบว่าชุมชนภาษาไทยดำตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี ใช้ศัพท์อื่นแทนศัพท์ไทดำทุกระดับอายุมากที่สุดจำนวน 183 หน่วยยรรรถ ส่วนชุมชนที่ใช้ศัพท์อื่นแทนศัพท์ไทดำทุกระดับอายุน้อยที่สุดคือตำบลหนองปรัง อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 104 หน่วยยรรรถ (ดังตารางที่ 1) ผลการวิจัยดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าขณะนี้ทุกชุมชนภาษาไทยดำใช้รูปแบบ B B B จำนวนไม่มากนัก ยังไม่ถึงร้อยละ 30 (ดังข้อ 6.1.1 ข.) หากปล่อยให้ภาวการณ์ดังกล่าวดำเนินไปอย่างต่อเนื่องอาจส่งผลกระทบต่อการสูญเสียศัพท์ไทดำในอนาคตได้

การใช้รูปแบบ A A A ซึ่งเป็นศัพท์ไทดำที่สัมพันธ์กับหมวดศัพท์นั้น หมวดศัพท์คำถาม คำเชื่อม ลักษณะนาม และคำบอกเวลา เป็นหมวดศัพท์ที่ผู้บอกภาษาทุกระดับอายุรักษาการใช้ศัพท์ไทดำมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 79.6 สอดคล้องกันถึง 6 จุดเก็บข้อมูล อาจเป็นเพราะหมวดศัพท์ดังกล่าวเป็นคำไวยากรณ์ มักใช้ระดับประโยค เป็นนามธรรม เปลี่ยนแปลงช้า การยืมคำกระทำค่อนข้างยาก ส่วนรูปแบบการใช้ B B B คือการใช้ศัพท์อื่นทุกระดับอายุนั้นสรุปว่าหมวดศัพท์วัตถุ สถานที่ เป็นหมวดศัพท์ที่ผู้บอกภาษาใช้ศัพท์อื่นมากที่สุด สอดคล้องกัน 7 จุดเก็บ

ข้อมูล เฉลี่ยร้อยละ 34.06 อาจเป็นเพราะสังคมปัจจุบันเปลี่ยนไปด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่มีการประดิษฐ์สิ่งของแบบใหม่ เช่น ใช้พลาสติกแทนเครื่องจักสาน หรือมีลวดลายรูปทรงเปลี่ยนไป ผู้บอกภาษาจึงใช้ศัพท์อื่นให้สอดคล้องกัน

การแปรความหมายของศัพท์นั้น ทุกจุดเก็บข้อมูลมีการแปรความหมายกว้างออกและแคบเข้าโดยศัพท์โตคำที่ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 หรือ 2 ใช้ในความหมายกว้างนั้นจะใช้แคบเข้าในผู้บอกภาษาระดับอายุต่อมา ซึ่งมีผลกระทบต่อการใช้ศัพท์โตคำในอนาคต ตรงกันข้ามการขยายขอบเขตของศัพท์อื่นที่เคยใช้ในความหมายแคบจะแปรเป็นความหมายกว้างออกในผู้บอกภาษาระดับอายุต่อมาจะส่งผลให้เพิ่มปริมาณศัพท์อื่นและใช้กันอย่างแพร่หลายทุกระดับอายุในอนาคตด้วย

นอกจากนั้นการใช้ศัพท์ยังสัมพันธ์กับระดับอายุทั้ง 8 จุดเก็บข้อมูล กล่าวคือ ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 จะใช้ศัพท์โตคำมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 71.99 ผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 จะใช้ศัพท์โตคำ ลดลงเฉลี่ยร้อยละ 65.55 และผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 จะใช้ศัพท์โตคำน้อยที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 52.72 ส่วนการใช้ศัพท์อื่นนั้น ทุกจุดเก็บข้อมูลผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 จะใช้ศัพท์อื่นน้อยที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 22.09 และเพิ่มขึ้นในผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 ใช้ศัพท์อื่นเฉลี่ยร้อยละ 27.39 ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์อื่นมากที่สุด เฉลี่ยร้อยละ 41.41 (ดังตารางที่ 2)

จากผลการวิจัยมีข้อที่น่าสนใจควรอภิปรายผล ดังนี้

1. การแปรการใช้ศัพท์อื่นเนื่องมาจากปัจจัยอายุ จากการศึกษาทั้ง 8 จุดเก็บข้อมูลพบว่าผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 1 ใช้ศัพท์โตคำมากที่สุดและลดลงในผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 2 และ 3 ส่วนผู้บอกภาษาระดับอายุที่ 3 ใช้ศัพท์อื่นมากที่สุดและลดลงในผู้บอกภาษาระดับที่ 2 และ 1 ผลการวิจัยนี้ตรงตามสมมุติฐานและสอดคล้องกับงานวิจัยที่ใช้ตัวแปร “อายุ” ศึกษาการแปรของศัพท์ในภาษาตระกูลไทพื้นที่ต่าง ๆ เช่น งานวิจัยของพิณรัตน์ อัครวัฒนากุล (2555) ศึกษาการแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่นที่พูดในจังหวัดน่าน

2. การแปรการใช้ศัพท์อื่นเนื่องมาจากถิ่นที่อยู่อาศัย ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าแม้การใช้ศัพท์จะแปรไปตามระดับอายุของผู้บอกภาษา แต่รูปแบบการใช้ศัพท์แต่ละจุดเก็บข้อมูล มีอัตราความถี่ไม่เท่ากัน เช่น ชุมชนที่รักษาการใช้ศัพท์โตคำทุกระดับอายุมากที่สุดคือ ตำบลดอนมะเกลือ อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในขณะที่ตำบลห้วยยางโทน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี รักษาการใช้ศัพท์โตคำได้น้อยที่สุด ในแง่ของการใช้ศัพท์อื่นแทนศัพท์โตคำชุมชนที่ใช้ศัพท์อื่นมากที่สุดคือตำบลดอนคลัง อำเภอดำเนินสะดวก ส่วนชุมชนที่ใช้ศัพท์อื่นน้อยที่สุดคือ ตำบลหนองปรัง อำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบุรี อาจเป็นเพราะชุมชนที่รักษาศัพท์โตคำมากที่สุดหรือใช้ศัพท์อื่นน้อยที่สุดนั้นมีคนไทยเชื้อสายไทดำอาศัยหลายหมู่บ้าน

ในตำบลนั้นและยังมีกิจกรรมที่ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมไทดำอย่างสม่ำเสมอ ส่วนชุมชนที่รักษาศัพท์ไทดำน้อยที่สุดหรือใช้ศัพท์อื่นมากที่สุดมักเป็นตำบลที่มีกลุ่มชาติพันธุ์อื่นอาศัยปะปน เช่น กลุ่มไทยหรือกลุ่มลาว ส่วนกิจกรรมที่ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมไทดำอาจมีไม่มากพอหรือขาดผู้รู้ภาษาไทดำ ผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าภาษาเดียวกันย่อมแปรไปตามพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของสมทรง บุรุษพัฒน์ (2556) ศึกษาการแปรเสียงภาษาไทยโขง (ไทดำ) ในจังหวัดสุพรรณบุรี นครปฐม ราชบุรี และเพชรบุรี พบว่าการแปรเสียงจะแปรไปตามถิ่นที่อยู่อาศัยของผู้พูด

3. การอ้างภาษาไทดำ จากผลการวิจัยที่พบว่าหมวดศัพท์วัตถุ สถานที่ มีการใช้ศัพท์อื่นมากที่สุด และมีแนวโน้มจะสูญเสียศัพท์นั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของพิณรัตน์ อัครวิฒนากุล (2555: 1054) ที่ศึกษาการสูญเสียศัพท์ในภาษาพวนบ้านฝายมูล ตำบลป่าคา ที่ว่า ศัพท์ที่สูญไปในภาษาพวนแต่มีการบันทึกไว้ในเอกสาร พร้อมเชิญชวนให้คนพวนในหมู่บ้านนำกลับมาใช้อีกนั้น ส่วนใหญ่เป็นคำเรียกวัตถุสิ่งของ เครื่องใช้ที่สะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมการดำรงชีวิตของคนในท้องถิ่น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยยังพบผลการวิจัยเพิ่มเติมจากข้อค้นพบของพิณรัตน์อีกว่า ไม่เพียงแต่หมวดวัตถุ สิ่งของเครื่องใช้เท่านั้น หมวดการแต่งกาย เสื้อผ้า ของไทดำ ก็มีแนวโน้มจะสูญเสียศัพท์ด้วย เพราะมีการใช้ศัพท์อื่นมากเป็นอันดับ 2 รองจากหมวดวัตถุ เครื่องใช้ ดังนั้นประเด็นที่น่าสนใจคือ ควรเก็บรวบรวมศัพท์ไทดำในหมวดศัพท์ดังกล่าวควบคู่กับการเก็บรักษาสิ่งของ เสื้อผ้าในพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านเพื่อให้ลูกหลานได้เรียนรู้ภูมิปัญญาของบรรพบุรุษต่อไป

การสูญเสียศัพท์ไทดำแต่ใช้ศัพท์อื่นในงานวิจัยนี้นับเป็นตัวอย่างหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นภาพการเปลี่ยนแปลงที่เป็นสากลของภาษา เพราะภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์มีแนวโน้มจะสูญเสียศัพท์ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดได้ง่ายกว่าการสูญหน่วยเสียง และจะยืมศัพท์จากภาษาที่แวดล้อมหรือมีศักดิ์ศรี (prestige) เหนือกว่า สอดคล้องกับผลการวิจัยอื่นๆ เช่น อุทัยวรรณ ดันหยง (2526) ที่พบว่าการสูญเสียศัพท์ภาษาพวนเกิดจากการยืมศัพท์ภาษาไทยกลาง หรือผลการวิจัยของพิณรัตน์ อัครวิฒนากุล (2555) ที่ว่า ภาษาคำเมือง ลื้อ ขิ่น พวน และลาว คนระดับอายุที่ 3 มักใช้ศัพท์ยืมจากภาษาไทยกรุงเทพฯ อีกทั้งคนระดับอายุที่ 1,2 ยืมศัพท์จากภาษาคำเมืองใช้ร่วมกับศัพท์ของตนด้วย

จากงานวิจัยที่ผ่านมา มักศึกษาการแปรการใช้ศัพท์ของคนสามระดับอายุจากจุดเก็บข้อมูลเดียว แต่งานวิจัยนี้แสดงให้เห็นการใช้ “กระบวนการทัศน์ใหม่” จากวิธีดำเนินการวิจัยและได้ข้อค้นพบใหม่ในการศึกษาภาษาไทดำ กล่าวคือ วิธีดำเนินการวิจัยได้ขยายขอบเขตการศึกษาเป็น 4 จุดเก็บข้อมูลและนำผลการศึกษการใช้ศัพท์ของคนแต่ละระดับอายุ แต่ละจุดเก็บข้อมูลมาเปรียบเทียบกัน ซึ่งยังไม่ปรากฏในงานวิจัยที่ผ่านมา ผลการวิจัยดังกล่าวจะสร้างองค์ความรู้และขยายมุมมองทางภาษาศาสตร์ให้กว้างขวางและลึกซึ้งอีกมิติหนึ่ง ผู้วิจัยหวังว่าผลการวิจัย

ครั้งนี้จะเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่จะสนับสนุนการชำระภาษาไทย การสร้างคลังความรู้ทางภาษา
ของคนในชุมชนเพื่อร่วมประเมินพลังชีวิตของภาษาไทยในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง/References

- กันทิมา วัฒนะประเสริฐ และสุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2531). *ระบบเสียงภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีน*.
รายงานการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พินดา เย็นสมุท. (2524). *คำและความหมายในภาษาลาวโซ่ง*. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิณรัตน์ อัครวัฒนากุล. (2555). *การแปรและการเปลี่ยนแปลงทางศัพท์และเสียงในภาษาไทยถิ่น
ที่พูดในจังหวัดน่าน* (รายงานการวิจัย). เชียงใหม่: วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัย
พายัพ.
- วรุณช ประพิน. (2539). *การศึกษาเปรียบเทียบคำศัพท์ภาษาลาวโซ่งในจังหวัดนครปฐม
ราชบุรีและเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมทรง บุรุษพัฒน์ และคณะ. (2554). *การใช้ภาษาและทัศนคติต่อภาษาและการท่องเที่ยวเชิง
ชาติพันธุ์ในภูมิภาคตะวันตกของประเทศไทย* (รายงานการวิจัย). นครปฐม:
สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สมทรง บุรุษพัฒน์. (2556). *การแปรระบบเสียงวรรณยุกต์ภาษาไทยโซ่ง* (รายงานการวิจัย).
นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุนทรรัตน์ แสงงาม. (2549). *การแปรของคำศัพท์และวรรณยุกต์ตามกลุ่มอายุและทัศนคติต่อ
ภาษาในภาษาโซ่ง (ไทดำ) ที่พูดในอำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี*. วิทยานิพนธ์
อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2545). *แผนที่ภาษาศาสตร์จังหวัดราชบุรี* (รายงานการวิจัย).
นครปฐม: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ และกันทิมา วัฒนะประเสริฐ. (2539). *วิเคราะห์การใช้คำและการแปร
ของภาษาของคนสามระดับอายุในชุมชนภาษาลาวลุ่มน้ำท่าจีน* (รายงานการวิจัย).
นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุวัฒนา เลี่ยมประวัตติ. (2556). *การแปรการใช้ศัพท์ในภาษาไทยของคนสามระดับอายุ*
(รายงานการวิจัย). นครปฐม: สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย
มหาวิทยาลัยมหิดล.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ. (2547). *แผนที่ภาษาศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย*.
(รายงานการวิจัย). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.

- อัญชุลี บุระณะสิงห์. (2531). *วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาไทยโซ่ง*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- อุทัยวรรณ ตันหยง. (2526). *วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงการใช้คำของคนสามระดับอายุในภาษาพวน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2544). *คำจำกัดความภาษาศาสตร์สังคม*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Baccam, D., Baccam, H., Baccam, F. & Fippinger, D. (1989). *Tai Dam-English English-Tai Dam Vocabulary Book*. Eastlake, CO: Summer Institute of Linguistics.
- Fippinger, J. & Fippinger, D. (1970). Black Tai phonemes, with reference to White Tai. *Anthropological Linguistics*, 12(3), 83-97.
- Luangthongkum, T. (1992). *Old Tai Dam (Black Tai) Lexicon*. (manuscript).